

อาหรับนิทานของเสฐียรโกเศศ: การศึกษาข้ามวัฒนธรรม

นางสาวกณวีร์ สันติกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-333-593-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 19005334

STHIRAKOSES'S ARABIAN TALES: A CROSS-CULTURAL STUDY

Miss Kannawee Santikul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Comparative Literature

Department of Comparative Literature

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-333-593-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ อาหรับนิทานของเสฐียรโกเศศ: การศึกษาข้ามวัฒนธรรม
โดย นางสาวกัณวีร์ สันติกุล
ภาควิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อนงค์นาฏ เกกิงวิทย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ศาสตราจารย์ ดร. กุสุมา รัชชมณี

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ติงศภัทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตรีนีลปี่ บุญขจร)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. อนงค์นาฏ เกกิงวิทย์)

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. กุสุมา รัชชมณี)

.....
(อาจารย์ สุรัชยา สุลโสมาน)

กัณวีย์ สันติกุล: อาหรับนิทานของเสฐียรโกเศศ: การศึกษาข้ามวัฒนธรรม (STHIRAKOSES'S ARABIAN TALES: A CROSS-CULTURAL STUDY) อ.ที่ปรึกษา: รศ. ดร. อนงค์นาฏ เถกิงวิทย์, อ.ที่ปรึกษาร่วม: ศ. ดร. กุสุมา รักษมนี, 206 หน้า. ISBN 974-333-593-5.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของเสฐียรโกเศศ จากนิทานที่นำมาศึกษาได้แก่ เรื่อง อาหรับราตรี ซึ่งแปลมาจาก The Book of the Thousand Nights and a Night ของ Sir Richard F. Burton เรื่อง ทศมนตรี ซึ่งแปลมาจาก The Ten Wazirs ; or the History of King Azadbakht and His Son ซึ่งเป็นนิทานที่รวบรวมอยู่ใน Supplemental Nights to the Book of the Thousand and One Nights with Notes Anthropological and Explanatory ของ Sir Richard F. Burton เรื่อง พันหนึ่งทิวา ซึ่งแปลมาจาก The Thousand and One Days; Persian Tales ของ Justin Huntly McCarthy และเรื่อง นิยายปาซาแห่งเตอร์กี ซึ่งแปลมาจาก The Pacha of Many Tales ของ Captain Federick Marryat ในฐานะผู้ถ่ายทอดวรรณกรรมต่างสังคมและวัฒนธรรม

เนื้อหาของอาหรับนิทานรวบรวมจากเรื่องเล่าพื้นถิ่นในดินแดนอาหรับตั้งแต่สมัยก่อนอิสลามจนถึงสมัยอิสลาม ลักษณะโครงเรื่องแบบนิทานซ้อนนิทานได้รับอิทธิพลจากนิทานอินเดีย แม้ว่าอาหรับนิทานจะดำเนินเรื่องบนพื้นฐานของวัฒนธรรมอาหรับ แต่เนื่องจากความเป็นนิทาน จึงทำให้เนื้อหาหลาย ๆ ตอน มีใช้พฤติกรรมที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม อันเป็นศาสนาที่คนส่วนใหญ่ในดินแดนนี้นับถือ นิทานเหล่านี้จึงไม่ได้รับความสนใจในวงวรรณกรรมอาหรับ แต่เมื่อถ่ายทอดอาหรับนิทานไปสู่โลกตะวันตก กลับได้รับความนิยมอย่างมาก เมื่อถ่ายทอดสู่สังคมไทย ผู้อ่านก็ชื่นชอบอาหรับนิทานเช่นกัน

เนื่องจากเนื้อหาของอาหรับนิทานมีประเด็นของวัฒนธรรมอาหรับเข้ามาแทรกอยู่มาก จากลักษณะสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ผู้ถ่ายทอดทั้งฉบับภาษาอังกฤษและฉบับภาษาไทยจึงต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาหรับ เพื่อถ่ายทอดงานให้เหมาะสมกับผู้อ่านในสังคมวัฒนธรรมของตน ผลงานการถ่ายทอดอาหรับนิทานของเสฐียรโกเศศจึงแตกต่างไปจากฉบับภาษาอังกฤษบ้าง เสฐียรโกเศศเห็นความสำคัญของการรู้จักและเข้าใจวัฒนธรรมอื่นที่ต่างไปจากวัฒนธรรมของตน ท่านจึงพยายามประสานความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมอาหรับ ให้เข้ากับวรรณศิลป์ได้อย่างกลมกลืน

ภาควิชา.....	วรรณคดีเปรียบเทียบ.....	ลายมือชื่อนิสิต.....	กัณวีย์ สันติกุล
สาขาวิชา.....	วรรณคดีเปรียบเทียบ.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....	อนงค์นาฏ เถกิงวิทย์
ปีการศึกษา.....	2542.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....	กุสุมา รักษมนี

3970075222 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEY WORD: ARABIAN TALES/ STHIRAKOSES'S ARABIAN TALES

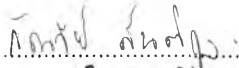
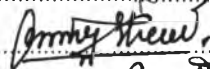
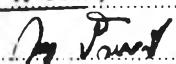
KANNAWEE SANTIKUL: STHIRAKOSES'S ARABIAN TALES: A CROSS-CULTURAL STUDY. THESIS ADVISOR: ASSO. PROF. ANONGNAT THAKOENGWIT, Ph.D. THESIS COADVISOR: PROF. KUSUMA RAKSAMANI, Ph.D. 206 pp.

ISBN 974-333-593-5

The objective of this research is to study the attitudes of Sthirakoses, as representer of the society and culture in another culture's literature, in his translations of The Book of the Thousand Nights and a Night and The Ten Wazirs; or the History of King Azadbakht and His Son by Sir Richard F. Burton; The Thousand and One Days and Persian Tales by Justin Huntly McCarthy; and The Pacha of Many Tales by Captain Federick Marryat.

While the stories of these Arabian tales were based on folktales that had been told in Arab from the pre-Islamic period until the Islamic one, their tale-within-a tale structure derived from Indian tales. True to their nature as tales, they do not always give "correct" representations of Islamic culture, which might explain their unpopularity in Arab literary circles. However, in the West and also in Thailand, the translated versions of these tales have been warmly welcome.

For these outsider Thai and English representers of the Arab culture in these Arabian tales, some knowledge and understanding of Arab culture were required, as they tried to make these works suit the palates of the audiences of their own societies and cultures. Hence, the differences in the English and Sathirakoses's Thai versions of the tales. Sathirakoses saw the importance of understanding a culture different from one own's and to achieve this end, he tried to represent his knowledge and understanding of Arab culture with a balanced literary craftsmanship.

ภาควิชา.....	วรรณคดีเปรียบเทียบ.....	ลายมือที่อนิสิต.....	
สาขาวิชา.....	วรรณคดีเปรียบเทียบ.....	ลายมือที่อาจารย์ที่ปรึกษา.....	
ปีการศึกษา.....	2542.....	ลายมือที่อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....	

กิตติกรรมประกาศ

บิสมิลลาห์ อิรเราะห์มาน นิรรอฮีม

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกๆ ด้าน ผู้วิจัยขอขอบคุณ รศ. ดร. อนงค์นาฏ เกกิงวิทย์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ การสนับสนุนข้อมูล และช่วยตรวจทานต้นฉบับวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบคุณ ศ. ดร. กุสุมา รัชชมนี อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ท่านได้ชี้แนะ ให้ข้อมูล และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่านในความเมตตาปรานีและความปรารถนาดีที่ท่านมีให้ตลอดมา ท่านทั้งสองได้สละเวลาจากภารกิจทั้งหลาย ให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสสอบถามความคิดเห็น ชี้แนะ และคำติชมในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รศ. ดร. ตรีศิลป์ บุญขจร หัวหน้าภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้ง อาจารย์สุรียา สุไลมาน ท่านได้ให้ความช่วยเหลือและข้อคิดเห็นต่างๆ ในการเรียบเรียงเนื้อหาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบทุกท่าน อีกทั้งคณาจารย์คณะอักษรศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้ทางด้านวรรณคดีเปรียบเทียบและอื่นๆ ตลอดระยะเวลาการศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท อนึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์จรูญ มะลูลีม คุณอ้ออารี สืบสุข และอาจารย์อ้ออารีย์ เรื่องปราชัย ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับด้านศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับ

ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดพระยาอนุমানราชธน หอสมุดแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่สถาบันวิทยบริการ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลต่างๆ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณสนธยา ลือประไพ และคุณสุวรรณา การุณ หัวหน้างานของผู้วิจัย รวมไปถึงเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่สำนักงานประมาณและสำนักงานพลังงานเพื่อสันติ ที่ได้ให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนๆ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น กำลังใจ และความช่วยเหลือต่างๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนๆ MPA NIDA รุ่น 39 ที่ได้ให้กำลังใจเสมอมา นอกจากนี้กำลังใจอันประเสริฐ กำลังใจที่มีมาอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงความปรารถนาดีต่างๆ ที่มีให้จากเพื่อนเก่าสมัยปริญญาตรีทุกท่าน เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างมาก และรวมไปถึงกำลังใจจากพี่น้องชมรมมุสลิมทุกท่าน โดยเฉพาะคุณสุรียา ที่คอยให้คำปรึกษาทุกด้านและทุกเมื่อ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกๆ คนในครอบครัวของผู้วิจัย รวมไปถึงญาติสนิททุกท่านของผู้วิจัย และคุณยายสุนีย์ เช่นเสียดีย์ด้วย ที่คอยสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ทั้งในด้านกำลังใจ กำลังใจ และทุนทรัพย์ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณอ้ออารี สืบสุข ที่อยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอ

คำขอบคุณสุดท้ายและสำคัญที่สุด ผู้วิจัยขอซูโกร (ขอบคุณ) ต่อเอกองค์อัลลอฮ์ (ซุบฮาน่า) ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยพระประสงค์ของพระองค์ ขอพระองค์ทรงโปรดตอบแทนความดีของทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือตลอดจนเป็นกำลังใจให้กับข้าพระองค์ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ข้าพระองค์ขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว แต่หากว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความดีประการใดที่จะทำให้พระองค์ตอบรับคำวิงวอนของข้าพระองค์แล้ว ขอพระองค์ได้ทรงโปรดประทานอภัยโทษให้แก่ข้าพระองค์และ พ่อแม่ ครอบครัว ญาติมิตรของข้าพระองค์ และขอพระองค์ได้ทรงโปรดประทานความเมตตาให้แก่บิดามารดาของข้าพระองค์ เหมือนดังที่ท่านทั้งสองได้เมตตาต่อข้าพระองค์ เมื่อครั้งเยาว์วัยด้วยเทอญ อามีน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ หรือสมมติฐาน	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย	4
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย	5
1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2 อาหารนิทานในบริบทของวรรณกรรมอาหาร และการแพร่กระจายใน วัฒนธรรมอื่น	10
2.1 อาหารนิทานในบริบทของวรรณกรรมอาหาร	12
2.1.1 ความเป็นมาของวรรณกรรมอาหาร	13
2.1.2 ลักษณะวรรณกรรมอาหารที่ได้รับความนิยม	21
2.2 การแพร่กระจายของอาหารนิทานในตะวันตก	28
2.2.1 อาหารราตรีในวรรณกรรมตะวันตก	30
2.2.2 ทศมนตรีในวรรณกรรมตะวันตก	37
2.2.3 พันหนึ่งทิวาในวรรณกรรมตะวันตก	40
2.2.4 นิยายปาชาแห่งเตอร์กในวรรณกรรมตะวันตก	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 การแพร่กระจายของอาหารับนิทานในประเทศไทย	43
2.3.1 ความนิยมของวรรณกรรมอาหารับ	43
2.3.2 เสฐียรโกเศศกับอาหารับนิทาน	47
3 การศึกษาอาหารับนิทานในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน	54
3.1 ลักษณะนิทานของเสฐียรโกเศศ	55
3.1.1 อิทธิพลของนิทานอินเดีย	56
3.1.2 ลักษณะโครงเรื่องแบบนิทานซ้อนนิทาน	61
3.2 กลวิธีการถ่ายทอดวรรณกรรมข้ามวัฒนธรรมของเสฐียรโกเศศ	74
3.2.1 รูปแบบของนิทาน	75
3.2.2 การเพิ่มประเด็นในการนำเสนอ	80
3.2.3 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา	85
3.3 ความเชื่อและความศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าของอาหารับนิทาน.....	89
3.3.1 ลิขิตของพระผู้เป็นเจ้าของ	90
3.3.2 การระลึกถึงพระผู้เป็นเจ้าของในโอกาสต่าง ๆ	99
3.3.3 ความเชื่อมั่นในพระผู้เป็นเจ้าของ	101
3.3.4 อำนาจเหนือธรรมชาติต่าง ๆ มาจากพระผู้เป็นเจ้าของ	105
3.3.5 ความเชื่อในลัทธิศาสนาอื่น	107
3.4 ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในอาหารับนิทาน.....	110
3.4.1 วิถีชีวิตของตัวละครที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา	110
3.4.2 วิถีชีวิตทั่วไปของตัวละคร	123
3.4.3 ลักษณะชีวิตครอบครัว	129
3.4.4 ขนบธรรมเนียมประเพณี	136
3.5 การเมืองการปกครองในอาหารับนิทาน	144
3.5.1 ความสำคัญของสถาบันกษัตริย์	144
3.5.2 การสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณของกษัตริย์	146
3.5.3 กฎมณเฑียรบาล	147

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ศิลปะการใช้ภาษาในการถ่ายทอดวรรณกรรมข้ามวัฒนธรรมของเสฐียรโกเศศ..	152
4.1 ลักษณะการใช้คำประพันธ์	153
4.2 ลักษณะการใช้พรรณนาโวหาร	161
4.3 ลักษณะการใช้คำสรรพนาม	168
4.4 ลักษณะการถ่ายทอดคำศัพท์	174
4.5 ลักษณะการตั้งชื่อนิทาน	183
4.6 ลักษณะการถ่ายเสียงชื่อภาษาต่างประเทศ	187
5 บทสรุป	192
5.1 ข้อสรุป	192
5.2 ข้อเสนอแนะ	199
รายการอ้างอิง	201
บรรณานุกรม	203
ประวัติผู้วิจัย	206

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1	เปรียบเทียบนิทานในเรื่องอาหรับราตรีระหว่างฉบับภาษาไทย และฉบับภาษาอังกฤษ..... 62
3.2	เปรียบเทียบนิทานในเรื่องทศมนตร์ระหว่างฉบับภาษาไทย และฉบับภาษาอังกฤษ..... 67
3.3	เปรียบเทียบนิทานในเรื่องพันหนึ่งทิวระหว่างฉบับภาษาไทย และฉบับภาษาอังกฤษ..... 69
3.4	เปรียบเทียบนิทานในเรื่องนิยายปาชาแห่งเตอร์กีระหว่างฉบับภาษาไทย และฉบับภาษาอังกฤษ..... 72